

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ
Кафедра цивільного права та процесу**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення кафедри
цивільного права та процесу
27 серпня 2021 року, (протокол №1) .

Завідувачка кафедри,
докторка юридичних наук,
професорка

_____ Світлана ГРИНЬКО

27 серпня 2021 року

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни «Сімейне право»
Освітньо-професійна програма «БАКАЛАВР СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
Спеціальність 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
(2021-2022 н.р.)

РОЗРОБНИК:
доцентка кафедри, кандидатка юридичних наук,
доцентка

_____ Ірина СЕРДЕЧНА
27 серпня 2021 року

ПОГОДЖЕНО
Декан юридичного факультету

27 серпня 2021 року

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ
Кафедра цивільного права та процесу**

**СИЛАБУС
з навчальної дисципліни «Сімейне право»**

**Освітньо-професійна програма
«БАКАЛАВР СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
Спеціальність 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

Назва навчальної дисципліни	Цивільне право
Викладач	Лекції, семінарські заняття, консультації: Сердечна Ірина Леонідівна, к.ю.н., доцент (https://univer.km.ua/pro-universytet/kafedry/kafedra-tsyvilnoho-prava-ta-protsesu/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky).
Контактна інформація та науковий профіль викладача	Електронна адреса: serdechna.iryana@gmail.com Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=35OZ6lQAAAAJ Academia.edu https://independent.academia.edu/IrynaSerdechna LinkedIn https://www.linkedin.com/in/iryana-serdechna-0a1b4a1a0 ORCID https://orcid.org/0000-0002-6417-7249
Інформаційні ресурси	Електронна бібліотека: http://elibrary.univer.km.ua/index.php
Консультації	Консультації згідно затвердженого розкладу. Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою у робочі дні з 9.00 до 15.00

Опис навчальної дисципліни

Цілі та особливості навчальної дисципліни	Основна ціль навчальної дисципліни — підготувати фахівців, обізнаних з основними інститутами сімейного права. Семінарські заняття можуть проводитися за доповідною системою, також можуть проводитись у формі «круглих столів», диспутів у групах, тощо на розсуд викладачки. Метою підготовки здобувачами доповідей (співдоповідей) і виступів під час проведення семінарських занять, написання ними рефератів є використання для того, щоб на основі їхнього аналізу й узагальнення здобувачі могли робити власні висновки теоретичного і практичного характеру, обґрунтовуючи їх відповідним чином. Кількість часу, виділеного на розгляд теоретичних питань і дискусії, визначається викладачкою.
Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності: ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Спеціальні (фахові) компетентності: СК 02. Здатність розуміти нормативно-правову базу стосовно сфери

	соціального забезпечення. СК 03. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних осіб та груп населення, котрі опинилися у складних життєвих обставинах.			
Результати навчання	ПР 04. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення. ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.			
Місце дисципліни в логічній схемі (Передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни)	Курс навчання – 2-й, семестр – 4-й. Тип дисципліни – Вибіркова. Для успішного опанування дисципліни здобувачі повинні володіти знаннями з навчальних дисциплін: ВД.2.1.3. Основи теорії держави і права, ВД 2.1.4 Основи правознавства. Дисципліна вивчається паралельно з такою спорідненою навчальною дисципліною: ВД. 2.1.19. Опіка та піклування. Знання цієї навчальної дисципліни слугуватимуть базою для подальшого вивчення дисциплін: ВД. 2.1.24. Договірне право, ВД. 2.1.34. Соціальне забезпечення дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування.			
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі, самостійної роботи - 50 години, лекційних - 20 години, семінарських - 20 годин.			
Форма навчання	Денна			
Мова викладання	Українська			
Формат вивчення навчальної дисципліни	Лекції, семінарські заняття, виконання самостійної роботи, консультації, залік тощо. Для осіб із особливими освітніми потребами, у разі необхідності, розробляється індивідуальний формат вивчення навчальної дисципліни.			
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер.			
Зміст навчальної дисципліни та організація поточного та підсумкового контролю	Години (лек. / сем. / СРС)	Тема	Методи навчання та форми поточного контролю	Максимальна кількість балів
	0/0/4	1. Сімейне право як галузь приватного права України. Предмет, метод і джерела сімейного права.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних	СРС – 4

		завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	
0/0/4	2. Історія сімейного права	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	СРС – 4
2/1/4	3. Сім'я. Сімейні правовідносини.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 4
1/1/4	4. Шлюб як	Лекційні заняття -	Лекція –

	інститут сімейного права.	усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 4
1/1/4	5. Недійсність шлюбу.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 4
0/0/4	6. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні	СРС – 4

		<p>обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань).</p> <p>Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.</p>	
1/1/4	7. Майнові права та обов'язки подружжя.	<p>Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань).</p> <p>Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.</p>	<p>Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17</p> <p>Семінарське заняття – 1</p> <p>СРС – 4</p>
1/1/3	8. Права та обов'язки подружжя щодо утримання	<p>Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у</p>	<p>Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію</p>

		тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 3
2/2/4	9. Припинення шлюбу.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 2 СРС – 4
2/2/3	10. Сімейне договірне право.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 2 СРС – 3

		дисципліни.	
2/2/3	11. Визначення походження дитини від батьків.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 2 СРС – 3
2/2/3	12. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 2 СРС – 3
2/2/2	13. Права батьків і дітей на майно. Правовідносини батьків і дітей щодо утримання.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття -	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію

		бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 2 СРС – 2
2/4/2	14. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 4 СРС – 2
2/1/2	15. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.	Лекційні заняття - усний виклад, дискусійні обговорення проблемних питань. Семінарські заняття - бліц-опитування, дискусійні обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, повідомлення	Лекція – відповідно до додатку 2 Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р.,

	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td>про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.</td> <td>протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 2</td> </tr> </table> <p>Методи навчання та форми поточного контролю, порядок накопичення балів визначені у робочій програмі та навчально-методичних матеріалах навчальної дисципліни «Сімейне право».</p> <p>Питання для підсумкового контролю наведені у навчально-методичних матеріалах «Сімейне право»</p> <p>Залік усний. Структура залікового білету включає три питання.</p>			про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 2
		про виконання самостійної роботи (у тому числі, індивідуальних завдань). Самостійна робота – виконання завдань до кожної теми навчальної дисципліни.	протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 Семінарське заняття – 1 СРС – 2		
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ромовська З.В. Українське сімейне право : підручник для студ. вищ. навч. закл.. К. : Правова єдність, 2009. 500 с. 2. Сімейне право України : підручник. Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова. 3-тє вид., перероб., доп. К. : Юрінком Інтер, 2011. 264 с. 3. Сімейне право України : підручник. Т.В.Боднар, В.С. Гопанчук, О.В.Дзера. За заг. ред. Т.В.Боднар, О.В.Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2016. 520 с. 4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) ОВУ. 2002. № 7. Ст. 273. 				
Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Здобуття балів за пропущені лекції та семінарські заняття відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП, затвердженим рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введеним в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 (http://www.univer.km.ua/page.php?pid=158).				
Критерії оцінювання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 29.05.2017 р., протокол №14, введене в дію наказом від 06.06.2017 р. № 279/17 (http://www.univer.km.ua/page.php?pid=158). 2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права наказом від 19.02.2019 р. №74/19 (http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_ratings.pdf). 				
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету http://univer.km.ua/page.php?pid=188				
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (http://www.univer.km.ua/)				
Зворотній зв'язок	<ol style="list-style-type: none"> 1) Під час аудиторних занять, консультацій. 2) За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань здобувачів, що проводяться в університеті. 				

Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни

1. Ромовська З.В. Українське сімейне право : підручник для студ. вищ. навч. закл. К. : Правова єдність, 2009. 500 с.
2. Сімейне право України : підручник. Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова. 3-тє вид., перероб., доп. К. : Юрінком Інтер, 2011. 264 с.
3. Сімейне право України : підручник. Т.В.Боднар, В.С. Гопанчук, О.В.Дзера. За заг. ред. Т.В.Боднар, О.В.Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2016. 520 с.
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) *ОВУ*. 2002. № 7. Ст. 273.
5. Боднар Т. Сімейне право в системі права України. *Приватне право*. 2013. № 1. С. 129–134.
6. Бориславська М. В. Загальна характеристика договірного регулювання сімейних правовідносин. *Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 69. Вип. 56. Політичні науки. Правознавство*. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. С. 195-198.
7. Бориславська М. В. Нове бачення суб'єктів сімейних правовідносин. *Університетські наукові записки*. 2020. Том 19. № 1 (73). С. 98-116. DOI: 10.37491/UNZ.73.9
8. Бориславська М. В. Сучасні підходи до класифікації сімейних правовідносин. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 6 (34). С. 134-139.
9. Бориславська М. В. Фактичне виховання у сімейному праві: значення, суть та правові наслідки. *Університетські наукові записки*. 2014. № 2. С. 137-144.
10. Бориславська М. В. Щодо поняття родства в сімейному праві. *Університетські наукові записки*. 2018. № 1 (65). С. 26-44.
11. Ватрас В. А. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права як джерела публічного та приватного права. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. / Редкол.: Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2016. С. 162-166.
12. Ватрас В.А. Вчення про суб'єкта сімейних правовідносин в правових теоріях та школах. *Університетські наукові записки*. 2009. № 2. С. 68-75.
13. Ватрас В.А. Джерела сімейного права: проблеми теорії та практики: монографія. Хмельницький: Видавництво ТОВ "Поліграфіст-3", 2020. 824 с.
14. Ватрас В. А. Кодифікація новітнього сімейного законодавства: історія та сучасний стан. *Університетські наукові записки*. 2016. №2 (58). С. 35-47.
15. Ватрас В.А. Поняття «сім'я» у сімейному праві України. *Форум права*. 2009. №1. С. 83-91.
16. Ватрас В. А. Про сутність сімейних правовідносин. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. №3-4 (7-8). С. 111-118.
17. Ватрас В.А. Суб'єкти сімейних правовідносин: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ, 2008. 227 с.
18. Грицишина Л. В. Припинення шлюбу шляхом розірвання в сімейному праві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 34-37.
19. Грицишина Л. В. Розірвання шлюбу з окремими категоріями осіб в сімейному праві України. *Університетські наукові записки*. 2020. № 5 (77). С. 57-63.
20. Лозова Г.О. Законодавче визначення сім'ї та шлюбу. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2006. № 1(17). С. 119-122.
21. Мазур О.С. Сімейне право України: навч. посіб. для дистанц. навчання К.: Ун-т «Україна», 2005. 116 с.
22. Мироненко В. П. Сімейне право України: Підручник. За заг. ред. В.П. Мироненко. К.: Правова Єдність, 2008. 477 с.
23. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України. За ред. Є.О. Харитонова. Х.: ТОВ «Одісей», 2006. 552 с.

24. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України: Видання друге, доповнене. За ред. Є.О. Харитонова. Х.: ТОВ «Одісей». 2008. 560 с.
25. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. За ред. Ю.С. Червоного. К.: Істина, 2003. 464 с.
26. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України. За заг. ред. Т.В. Боднар, О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2020. 552 с.
27. Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 15 травня 2006 р.
28. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 564. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-п>.
29. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 565. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-п>.
30. Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження наречених: постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 року № 1740. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1740-2002-п>.
31. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 року № 905. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-п>.
32. Романюк У. В. Патронат як форма влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Хмельницький, 2018. 23 с.
33. Ромовська З. В. Українське сімейне право: підручник. Київ: Правова єдність, 2009. 500 с.
34. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. К.: Ін Юре, 2003. 532 с.
35. Сімейне право України: підручник. За заг. ред. В.І. Борисової та І.В. Жилінкової. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 288 с.
36. Сердечна І. Л. До питання про поняття «член сім'ї» в сімейному праві: нормативний та доктринальний підходи. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4 (52). С. 88–95.
37. Сердечна І. Л. Личное неимущественное право бабки, деда на воспитание внуков: семейно-правовой аспект. *Legea și Viața*. 2015. № 9/3 (285). С. 66–69.
38. Сердечна І. Л. Мачуха, вітчим та пасинок, падчерка як учасники сімейних правовідносин. *Часопис цивілістики*. Випуск 28. 2018. С. 93–96.
39. Сердечна І. Л. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин між іншими членами сім'ї та родичами. *Університетські наукові записки*. 2014. № 2 (50). С. 158–167.
40. Сердечна І. Л. Поняття та ознаки правовідносин між іншими членами сім'ї та родичами. *Часопис цивілістики*. 2015. №19. С. 37–40.
41. Сердечна І. Л. Права інших членів сім'ї та родичів при усиновленні дитини. *Електронне науково-практичне фахове видання. Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 21. С. 128–136. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/serdechna_21.pdf
42. Сердечна І. Л. Права та обов'язки фактичного вихователя та дитини. *Університетські наукові записки*. 2016. №4 (60). С. 38–44.
43. Сердечна І. Л. Самозахист особистих немайнових прав інших членів сім'ї та родичів. *Університетські наукові записки*. 2018. № 3-4. С. 117–127.
44. Сердечна І. Л. Становлення інституту особистих немайнових прав членів сім'ї та родичів на українських землях. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4 (48). С. 199–205.
45. Сердечна І. Л. Юрисдикційна форма захисту сімейних прав. *Університетські наукові записки*. 2019. № 3 (71). С. 170–183.
46. Сімейне право України: навчальний посібник. За ред. Є.О. Харитонова. Київ: Істина, 2008. 200 с.

47. Сидоренко Д. І. Недійсність шлюбу в сімейному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Хмельницький, 2019. 23 с.
48. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. За ред. С.Я. Фурси. К.: КНТ, 2008. 1248 с.
49. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. За ред. І.В. Жилінкової. Х.: Ксилон, 2008. 855 с.
50. Солодухіна Л. С. Особливості нормативно-правового врегулювання альтернативного догляду за дітьми в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління.* 2018. № 2. С. 82-91.

Обліковий обсяг – 0,6 ум.др.арк.